

آزمون پایانی نوبت دوم درس منطق پایه: دهم دوره دوم متوسطه رشته: علوم انسانی تاریخ: ۹۹/۱۰/۱۳

دبیرستان پسرانه غیردولتی فجر دانش (آموزش و پرورش ناحیه ۳ تبریز) ساعت شروع آزمون: ۹ صبح

[سؤالات در ۳ صفحه - مدت زمان پاسخگویی: ۶۰ دقیقه] نام و نام خانوادگی:

بارم	(نمره به عدد: نمره به حروف:.....)	دبیر: سید مهدی میرهاشمی امضا:
۲/۵	۱	کدامیک از عبارات زیر درست و کدام یک نادرست می باشد؟ (ص / غ) ۱. اگر دو مفهوم ایران و کشور را نسبت به یکدیگر مقایسه کنیم متوجه می شویم که بین آنها نمی توانیم نسبتی از نسبت- های چهارگانه بیابیم. (۰/۵) ۲. در تعریف لغوی یک مفهوم، به ترتیب وجه اشتراک و وجه افتراق آن مفهوم را بیان می کنیم. (۰/۵) ۳. مانع بودن تعریف به این معناست که فقط مصادیق مفهوم مورد نظر را پوشش دهد. (۰/۵) ۴. دانش بشری به دو حیطة تصور و تعریف تقسیم می شود. (۰/۵) ۵. نحوه دلالت «ماشین» بر معنا در عبارت «حسن ماشینش را رنگ کرد» از نوع دلالت التزامی است. (۰/۵)
۹	۲	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید. ۱. استدلال زیر چه نوع استدلالی است و از نظر قوت و ضعف چگونه است؟ (۱) «فلان مرد ثروتمند از دانشگاه ترک تحصیل کرد، پس من هم باید ترک تحصیل کنم.» ۲. برای نقد استدلال های تمثیلی ناروا می توان از دو روش استفاده کرد. آن ها را بیان کنید؟ (۱) ۳. بیان کنید که در تعریف «انسان» به «حیوانی که می تواند بخندد» و تعریف «علم» به «حقیقتی مجرد» از کدام نوع تعریف استفاده شده و این که شرایط تعریف صحیح در کدام مورد رعایت نشده است؟ (۱/۵) ۴. نکاتی که رعایت آن ها باعث استنتاج استقرایی قوی می شود کدام اند؟ با مثال بیان کنید. (۱/۵) ۵. در تعریف «سلامتی» به «فقدان بیماری»، کدام یک از شرایط تعریف رعایت نشده است؟ و منظور از آن چیست؟ (۱) ۶. مفهوم جزئی چیست و مشخصات آن کدام است؟ برای آن دو مثال بیاورید. (۲) ۷. تعریف «عطر» به «ماده خوشبو» و «مربع» به «شکل چهارضلعی که هر چهار ضلع آن باهم مساوی هستند» از لحاظ جامع و مانع بودن چه حکمی دارند؟ (۱)
۳	۳	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید. ۱. چرا تعریف «پرنده» به «حیوانی که پرواز می کند» صحیح نیست؟ (۰/۵) ۲. با دیدن لبخند کسی در نگاه اول استدلال کنیم که شخص قابل اعتمادی است؛ دچار چه نوع مغالطه ای شده ایم؟ (۰/۵) ۳. شناساندن مفاهیم و تصورات مجهول مربوط به بخش منطق است؟ (۰/۵) ۴. نسبت میان دو کلی «شهر» و «شهردار» و نیز نسبت میان «معلم» و «دانشجو» از چه نوع است؟ (۱) ۵. در عبارت «مریم هنگام دیدن مادرش موهایش را شانه کرد» چه نوع مغالطه ای وجود دارد؟ (۰/۵)

۱. در کدام نوع استدلال، مقدمات ضرورتاً نتیجه را در پی دارند؟ (۰/۵)
- الف) قیاسی (ب) تمثیلی (ج) تعمیمی قوی (د) استنتاج بهترین تبیین
۲. از میان نسبت‌های چهارگانه زیر نسبت میان میز و فلزی، شبیه نسبت کدام یک از مفاهیم است؟ (۰/۵)
- الف) علم و تعریف (ب) تعریف و استدلال (ج) تفکر و تصور (د) مجهول و تصدیق
۳. کدام گزینه نادرست است؟ (۰/۵)
- الف) اشتباه گرفتن کلماتی که ظاهری مشترک دارند (مغالطه توسل به معنای ظاهری)
 ب) عدم رعایت دقیق علایم سجاوندی و حرکات کلمات (مغالطه نگارشی)
 ج) به کار بردن نام یا نشانه مشابه شرکتی معتبر توسط برخی از شرکت‌ها (مغالطه تمثیل ناروا)
 د) استفاده از عبارات دو پهلو (مغالطه ابهام در مرجع ضمیر)
۴. در عبارات زیر تعاریف به کار رفته شده کدام‌اند؟ (۰/۵)
- «قضیه: تصدیق، لفظ مرکب تام خبری است.»
- الف) تعریف لغوی و تعریف از طریق ذکر مصادیق (ب) تعریف لغوی و تعریف مفهومی
 ج) تعریف از طریق ذکر مصادیق و تعریف لغوی (د) تعریف مفهومی و تعریف لغوی
۵. کدام استدلال تمثیلی است؟ (۰/۵)
- الف) این دیوار یا گچی است یا کاه‌گلی؛ لیکن چون کاه‌گلی نیست، پس گچی است.
 ب) چون وکلای منطقه، پرونده او را نپذیرفتند؛ پس هیچ کس در این شهر پرونده او را قبول نخواهد کرد.
 ج) چون آب و هوای مریخ مانند کره زمین است، قاعدتاً کره مریخ هم مانند زمین دارای حیات است.
 د) دانشمندان با بررسی مدار حرکت تمام سیارات منظومه شمسی متوجه شده‌اند که همه این مدارها بیضی شکل‌اند.
۶. به ترتیب کدام مورد تصدیق و کدام مورد تصور است؟ (۰/۵)
- الف) متغیر بودن جهان طبیعت - تصور بیانگر واقعیت است.
 ب) فتنه در آفاق نیست جز خم ابروی دوست - ادراک نفس از طریق استدلال
 ج) روح درون جسم است - پکن پایتخت چین نیست.
 د) فریبنده بودن مغالطه - فراگیر شدن رسانه‌ها و افزایش حجم اطلاعات
۷. بین کدام دو مفهوم رابطه تساوی برقرار است؟ (۰/۵)
- الف) شکر - شیرین (ب) مدرسه - دبیرستان (ج) موجود زنده - جاندار (د) ایرانی - مسلمان

	۸. کدام مورد استنتاج بهترین تبیین نیست؟ (۰/۵) الف) در چند روز گذشته این خیابان شلوغ بود، پس این امروز هم شلوغ خواهد بود. ب) اتوبوس دیر کرده است، پس احتمالاً خراب شده است. ج) امروز بلیط سینماها نیمه‌ها است، چون مقابل درب سینما بیش از حد شلوغ است. د) موتور جلوی درب پارکینگ نیست، حتماً آن را دزدیده‌اند. ۹. در طبقه‌بندی امور مختلف، اقسام مختلف یک مفهوم باید نسبت به یکدیگر رابطه، و هر کدام از مفاهیم نسبت به مفاهیم طبقه دیگر رابطه داشته باشند. (۰/۵) الف) عموم و خصوص مطلق - تباین ب) عموم و خصوص من وجه - تساوی ج) تساوی - عموم و خصوص من وجه د) تباین - عموم و خصوص مطلق ۱۰. کدام مورد نقطه قوت استدلال تمثیلی است؟ (۰/۵) الف) شبیه‌سازی مسائل و فرآیندهای گوناگون ب) قطعی و یقینی بودن نتیجه آن ج) توضیح و فهم بهتر مطالب د) گستردگی استفاده از این استدلال ۱۱. در کدام گزینه مفهوم جزئی وجود ندارد؟ (۰/۵) الف) اروپا - این کلاس - کتاب منطق ب) درخت سرو - دانش آموز - جیوه ج) کره زمین - خلیج فارس - کشاورز د) سیمرغ - اژدهای هفت سر - رستم دستان
۲۰	موفق و سربلند باشید.

نمره	پاسخنامه	ردیف
	(ص / غ) ۱. نادرست (ایران مفهوم جزئی است در حالی که نسبت‌های چهارگانه میان دو کلی است) ۲. نادرست (تعریف تحلیلی چنین است) ۳. درست ۴. نادرست (دانش بشری دو حیطة تصور و تصدیق)	۱
	پاسخ کامل	۲

	۱. تمثیلی - ضعیف ۲. ۱. توجه به وجوه اختلاف و ۲. یافتن استدلال تمثیلی مخالف ۳. تعریف تحلیلی (تعریف صحیح است با رعایت شرایط) - تعریف لغوی (واضح نیست) ۴. ۱. نمونه‌ها باید تصادفی باشند، مثلاً مدارس از مناطق مختلف. ۲. نمونه‌ها باید از تمامی طیف‌ها باشند، مانند مدارس ابتدایی، دخترانه و پسرانه، روستایی و شهری. ۳. تعداد نمونه‌ها باید نسبت به کل جامعه آماری نسبت مناسبی داشته باشد، مثلاً نتایج ۱۰ مدرسه برای تعمیم دادن به ۲۰۰ مدرسه ناکافی و ضعیف خواهد بود. ۵. دوری نبودن؛ تعریف یک چیز با استفاده از خودش (تعریف شی به خود) را تعریف دوری می‌نامند که تعریف درستی نیست. ۶. مفهوم جزئی، مفهومی است که مصداق آن کاملاً مشخص است و قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را ندارد. مثلاً اسم خاص مانند رستم، تبریز - یا با صفات اشاره این و آن همراه است این درخت - آن لباس. ۷. اولی جامع است ولی مانع نیست - دومی جامع است ولی مانع نیست.	
	پاسخ کوتاه ۱. چون تعریف، جامع تمام پرنده‌ها نیست. مانند شترمرغ را دربر نمی‌گیرد. ۲. مغالطه تعمیم شتاب زده ۳. بخش تعریف ۴. تباین - عموم و خصوص من وجه ۵. مغالطه ابهام در مرجع ضمیر	۳
	گزینه صحیح ۱. الف ۲. د ۳. الف ۴. ب ۵. ج ۶. ب ۷. ج ۸. الف	۴

		۹. د	
		۱۰. ج	
		۱۱. ب	